

Наталя Дзюбенко-Мейс: гончар над кругом, де згасають зорі

В осерді сьомого числа «Слова Просвіти» (2017) привертає увагу «Творення чаші» – поетична добірка Наталі Дзюбенко-Мейс. Глибока, чуттєва, що відкриває ще один серцевий клапан, як і має робити справжня творчість, щоб нести озон чуттєвих істин-прозрінь до клітин, спраглих високого духовного сенсу буття.

Здавалося б, пізнавані метафоричні образи вітру часу і млива в поезії «Вітер порве оболоків куделю...», однак вони набувають вселенських масштабів «Господніх токів» епохи. Епохи, знакової чином «млива дрібного помелу». Скільки реєстрів закладено в тропі... Ключові образи врастають страхом у простір почувань ліричної героїні – не донести, не вберегти, не виконати свого призначення у протистоянні грозі і буревію... Візія поетичного полотна – жива, воно дихає, міниться, росте, як і виклики часу. Поетеса тонко накладає перспекції майбутніх випробувань на образ жінки-берегині – головного свідка карбів страшної епохи: «Сіються, сіються з неба зірки, / Немилосердно гуркочуть токи».

Пишучи про вібрації любові, болю, відповідальності, про симфонію почувань нашої сучасниці, Н. Дзюбенко-Мейс вдається до застосування прийомів навіювання, рефренів, обрамлення, та головне – запитальність інтонування щедро наснажена любов'ю. Не показною, трибунною, а вродженою емфатичністю до людини, безпорадної і стійкої, маленької і величної водночас. Людини, що своїм життям має дорівнятися до себе.

Авторка зуміла органічно поєднати м'яку іронію («Мій брат цвіркун») з яскравою колористикою («По травах золотих, що тихо вилягають...», «Навчитись стати осінню...»), епічну простоту («Запитуючи про війну») і сарказм: «І назвали усього мірилом / Той квадрат, що упився чорнилом» («Чорний квадрат»).

Полотно Малевича у світовідчутті Н. Дзюбенко-Мейс – це той символ, який змушує реципієнта усіма фібрами доскіпуватися до витоків духовної порожнечі сквадратілого народу, загнаного в межі дрібноти, марноти і чорного сонця. Поетеса стає на прю зі стереотипами, розвінчує канонізовану чорну діру «лінійної влади».

У пошуку відповіді на питання, що таке війна, за простою композицією й оповідною матрицею простежується надійне опертя – зразки народного мелосу, пізнавані побутові деталі («Запитуючи про війну»), накопичення і повтори яких провокують емоційний вибух: «Та знову у печалі цвинтаревій / Ростуть хрести і горбляться дерева...»

Розвиток мотиву безсмертя роду і «старого жаху нової війни» органічно поєднано з темою голодомору («В тяжкі хвилини я печуся жалем...»). Поетеса створює візію умовного способу розвою родини лагідно-теплим дотиком до бабунь і молодецьких дідів, протиставляє крижаним обіймам життєвих вокзалів ідилію: «Лелеки би гніздилися в капусті». За позірною простотою синтезу варіацій тривання роду, за накладанням життєствердних проекцій – убивче для сніння усвідомлення: «Якби...».

Любов як родинний код і обраність долі, приреченість гордо нести свій дар і свій хрест акумульовано в єдиній зовнішній рисі – стійкій рівновазі спокійно окреслених брів. Вчитуюся – і бачу автопортрет великої трудівниці у поетичній

робітні. Вона має право філософськи резюмувати, що такого штибу любов – «то привілей лише баб-скіфіянок. І вдів» («У моєї любові – холодна і древня струна...»).

Повторюсь, що цільність добірки зумовлена наскрізними образами вітру часу і зірки, що падає-сіється, викликаючи алюзію жертвності українства на історичних жорнах. Однойменна поезія «Творення чаші» наповнена роздумами над сенсом життя. Традиційні атрибути творення – чаша (образ Землі) та глина (звісно ж, людина), однак як поетично наповнюється тріснуте череп'я колись гармонійного світу молодим вином і тужавим насінням! Як чуттєво виписуються дні творення світу. Як органічно сприймається образ душі як печери з химерами, взятий із класичної філософії! Ще раз переконуюсь: майстерність полягає в тому, як митець працює зі словом, скільки життєвої енергії закладає в нього. І невтомна робота творить саму людину як деміурга власної долі.

Попри вбивчі для творчої особистості ознаки часу, передані порівняннями втрат: «Як скульптор, у котрого вкрали глину, / Як скрипка без єдиної струни, / Як смертник, що на пласі – без вини, / Обкладинка – котра без серцевини» («Ніколи б не вернулася сюди...»), – чесна сповідь високої душі Н. Дзюбенко-Мейс мусить прорости в наших душах. Мусить, попри час, коли «ліміт суворий на папір і лаври»...

Антоніна Царук (м. Кропивницький)